

STAJALIŠTA

Veleizdaja im je mudro vođenje stranačke politike

Dula Rušinić-Sunara

U članku pod naslovom »Parlamentarna ili partijska demokracija« gospodina Branimira Molaka na stranici Stajališta, objavljenom 13. kolovoza, istaknuta je misao da nas u Saboru predstavlja i oni ni od koga izabrani. Tako je pisao i gospodin Željko Sabol u Stajalištima 24. rujna.

Kako sam osobno bila neovisni kandidat na parlamentarnim izborima, i to kao nositeljica neovisnih lista u šest izbornih jedinica, dakako, da mogu svjedočiti da je bilo moguće izaći na izbore kao neovisni kandidat, a mogu i svjedočiti da je bilo nemoguće uvjeriti birače da nudite nešto novo uz one koji nisu dali istinsku zakonsku mogućnost da to narodu i predočite.

Djelima svjedočili izdaju

I dalje sam uvjeren da će to biti moguće na nekim drugim izborima kada politikanti shvate da, kada ne ide nikako, a ono može – pošteno.

Nažalost, treba nam još mnogo toga što vidno ne ide kako bi birači postali svjesni da je na njima da to mijenjaju, a kada jednom to shvate oni će dobro znati što im je činiti.

Oni koje nije nitko izabrao i oni koji su svojim djelima svje-

Mandati u Hrvatskom saboru koji su »zaradeni« na stranačkim listama, nisu ni prema jednom zakonu, posebice ne prema moralnim načelima, ni mogli ni smjeli pripasti osobama. No njih se proglašava mudrim političarima! Time se ruši ugled i same politike, a posljedično i brige za društvo. Time se navodi na razmišljanje kako je svatko tko se bavi politikom upravo takav i jedino takav i nikako ne može biti drugačiji ma što radio ili govorio jer je uvijek i jedino u službi zla

dočili izdaju osnivaju nove stranke, stranačke klubove saborskih zastupnika, upravljaju lokalnim vlastima, a da im to i takvo mjesto ni po kakvom zakonu, a posebno ne prema moralnim načelima, ni pripada niti je pripadalo.

Jer kako bi se još moglo nazvati do li izdajom svekolikog hrvatskog naroda čin Matice Granića, Vesne Škare-Ožbolt i inih, ili čin Nikice Grabića i inih, nego izdajom regionalno-lokalnog pučanstva, ili izdajom i prijevaram čin onih mnogih politikanata koji su izmijenili nekoliko stranaka u nekoliko godina i ostali anonimni za širu hrvatsku javnost? Ispričavam se što sam navela samo ta imena, ali su baš ona u narodu postala sinonimom za »politiku di makaki«, te nije moja zasluga što im se imena po tome ističu.

Posljednji parlamentarni izbori nisu dopuštali vezivanje imena kandidata za glasove birača, već i po načinu sastavljanja lista. Ipak je svaki stranački opredjeljen kandidat, ako je želio biti osobno izabran, mogao izaći na izbore

pod svojim imenom na neovisnoj listi prema zakonom jasno određenim uvjetima.

Mudri političari

Dakle, mandati u Hrvatskom saboru koji su »zaradeni« na stranačkim listama, nisu ni prema jednom zakonu, posebice ne prema moralnim načelima, ni mogli ni smjeli pripasti osobama.

U šumi onih kojima je briga za vlastiti uzak interes zasnovana na dnevnim potrebama i željama njih samih (zanemarujući čak i želje i potrebe vlastite djece, iako se na njih pozivaju), svatko tko pokuša iskreno može samo očekivati pokudu, a svatko tko slijedi nemoralno bit će šutke prihvaćen kao nužno zlo, jer to tako mora i jedino tako može

No njih se proglašava mudrim političarima!

Time se ruši ugled i same politike, a posljedično i brige za društvo. Time se navodi na razmišljanje kako je svatko tko se bavi politikom upravo takav i jedino takav i nikako ne može biti drukčiji ma što radio ili govorio, jer je uvijek i jedino u službi zla.

U šumi onih kojima je briga

za vlastiti uzak interes zasnovana na dnevnim potrebama i željama njih samih (zanemarujući čak i želje i potrebe vlastite djece, iako se na njih pozivaju), svatko tko pokuša iskreno može samo očekivati pokudu, a svatko tko slijedi nemoralno bit će šutke prihvaćen kao nužno zlo, jer to tako mora i jedino tako može.

U šumi onih kojima je briga za vlastiti uzak interes zasnovana na dnevnim potrebama i željama njih samih (zanemarujući čak i želje i potrebe vlastite djece, iako se na njih pozivaju), svatko tko pokuša iskreno može samo očekivati pokudu, a svatko tko slijedi nemoralno bit će šutke prihvaćen kao nužno zlo, jer to tako mora i jedino tako može

lovanja, bolje rečeno manipuliranja masama, kao jedinoga dobrog načina vođenja politike jest žalostan primjer neznanja i/ili nemoralna ne samo političara, nego i onih koji bi trebali biti njihov glavni moralni drill – novinara.

Dakle, najočitiiji primjeri veleizdaje proglašavaju se svakodnevno mudrim vođenjem stranačke politike čime se po-

dilazi samoljublju dotičnih i potiče, ne samo njihovo, nemoralno ponašanje.

Vješta manipulacija

Označavanje opisana ponašanja u politici mudrošću vješta je manipulacija socijalističkih sociologa koji su nam predavali teoriju i praksu samoupravnog socijalizma, a sada našoj djeci predaju etiku.

U šumi onih kojima je briga za vlastiti uzak interes zasnovana na dnevnim potrebama i željama njih samih (zanemarujući čak i želje i potrebe vlastite djece, iako se na njih pozivaju), svatko tko pokuša iskreno može samo očekivati pokudu, a svatko tko slijedi nemoralno bit će šutke prihvaćen kao nužno zlo, jer to tako mora i jedino tako može

Neka mi oprostite pravnici koji su branili legalnost takvih postupaka (i šira javnost će se sjetiti da je takvih bilo mnogo), no i njihov je moral vrlo upitan, jer je očito riječ o višim nacionalnim interesima, a ne o »pukoj« obrani klijenata kriminalaca koji će za svoju obranu »uredno izdvojiti« novac zaraden prodajom droge ili oružja...

Važno je pitanje: odakle im obraz?

Naravno da se taj obraz u njihovim očima očito nečime dao očistiti.

Možemo samo pretpostavljati da je riječ o vaganju između materijalne koristi o kojoj ovisi egzistencija njihovih obitelji, te narušena imagea u očima naroda koji je već odavno prozvan da ima sitan zub. U tom slučaju izbor i nije tako težak, posebno kada u kući nema ogledala ili se nosi visoka dioptrija (naočale se ionako ne nose pri umivanju).

Ozračje beznada

Pretpostavki može biti mnogo, a svatko ima pravo graditi svoju vlastitu kulu od pretpostavki. Stoga ne bih na njih trošila suviše energije.

Dolazimo na ono o čemu sam i htjela progovoriti: kompromis.

Kompromis koji nam preporučuje kao jedino moguće rješenje, te to javno nebrojeno puta ponavlja u svojim govorima i izjavama.

Kompromis koji je prihvaćen kao dobro, najbolje, čak i

jedino moguće rješenje svih nedoumica.

To je ono što ne bismo smjeli ni pomisliti prihvatiti, jer je riječ o kompromisu između dva zla s težom da je potrebno izabrati manje (zlo)!

Drugim riječima: odaberite zlo koje se vama osobno više sviđa, jer što god odabrali to je ipak, uvijek i jedino, samo – zlo! Ujedno je to i davanje »opravdanja« za one koji to čine kao i opravdanja za one koji to podržavaju (riječju, djelom i propustom).

Dobra tu nema, nije spomenuto, negira se njegovo postojanje, izbacuje ga se iz upotrebe, svakodnevice, javnog i osobnog života, a čak ga se pokušava odagnati i iz najskrovi-tijeg kutka duše.

To jest ozračje beznada! Tko to želi od nas učiniti glupu amorfnu masu sitnog zuba i kratka repa?

Za mene je odgovor samo jedan: Svatko tko negira postojanje dobra čak i time što nam govori kako je moguće odabirati samo između dva zla!

Autorica je magistrica medicinskih znanosti, nezaposlena liječnica za specijalizacijom kirurga i četiri specijalizacije, predsjednica je Hrvatske udruge za promicanje prava pacijenata.

Odgovor na pitanje o zaostajanju jednostavan, a glasi: rat

Željko Sabol

Vilko Luncer u članku »Kako se dogodilo da smo toliko napredovali a da smo danas iz svih osim Albanije, Jugoslavije...« (Vjesnik, Stajališta, 2. studenog), polemiki uzvrća Marinu Sopti i taj odgovor doživio sam kao Luncerovo draženje Sopte iznošenjem niza političkih šala.

Tako se na tvrdnju da je dr. Franjo Tuđman, kao tvorac hrvatske države, povijesna i nacionalna ličnost Luncer šali, iznoseći da su »hrvatski prvi predsjednici i čelnici« bili Ivan Šubašić, Vladimir Nazor, Vladimir Bakarić i Josip Broz. Veli se kako u svakoj šali ima pola istine, međutim, s tim pošalicama to nije slučaj.

Ivan Šubašić je, naime, zapamćen kao ban Banovine Hrvatske, a više kao prolazni političar, gubitnik koji je poslužio kao sredstvo za međunarodno priznanje Titove Jugoslavije. Vladimir Nazor nije imao stvarnoga političkog utjecaja i iskorišten je za prikriivanje boljševičke prirode NOB-a, ZAVNOH-a i Narodnog sabora Hrvatske.

Vladimir Bakarić bio je Brozov poslušnik i pouzdanik.

Pokušaj demokratskih promjena hrvatskih proljećara nazvao je kontrarevolucijom i blagoslovio uhićenje studenata i čelnika Matice hrvatske, kao i progone širokih razmjera.

Koliko mu je bilo do nacionalnih interesa pokazuju 1945.

Osim ljudskih žrtava i materijalnih šteta rat je doveo i do zastoja u demokratskom razvitku. Luncer smatra da je desetljeće nakon 1990. godine »veoma mračno razdoblje najnovije hrvatske povijesti«. Začudujuće je da on kao liberal, kako se izjašnjava, ne pozdravlja demokratske promjene kojima je 1990., nakon slobodnih izbora, napokon uvedena vlast većine nad manjinom i kad su udareni temelji tržišnog gospodarstva. Također bi kao liberal morao poštivati izbornu volju građana... Kad tako strogo sudi o proteklom vremenu, Vilko Luncer mora uvažavati sve činjenice, osobito poguban utjecaj rata na gospodarski i politički položaj Hrvatske. Poštivanje činjenica je načelo koje obvezuje sve javne djelatnike, a novinare, pa i »slobodne«, i više od ostalih

nebriga za hrvatske granice i 1972. odluka o obustavi gradnje Autoceste Zagreb-Split za čiju su gradnju građani već dali novac, odazvavši se pozivu za narodni zajam.

Tjeranje šale

Josip Broz je imao zasluga za Jugoslaviju, no što se tiče Hrvatske uvijek je vodio politiku prema kojoj mu nitko nije mogao spocitnuti da potječe iz te republike.

Za njegove diktatorske vlasti Hrvatima se dogodio Bleiburg, Karadordevo. Iza sebe je ostavio monstruoznu JNA koja je, gubeći tlo pod nogama, pod vodstvom Beograda, napala Hrvatsku.

U tome joj pravo na samoodređenje republika, zapisano u Brozovu Ustavu iz 1974., nije bilo nikakva prepreka.

Vilko Luncer tjera dalje šalu tvrdnjom kako je u razdoblju »tuđmanizma« Hrvatska bačena za najmanje dvadeset-trideset godina iza položaja koji je »kao država-samostal-na republika SFRJ, imala potkraj osamdesetih godina prošlog stoljeća«. Kakva je to bila samostalnost kad je na demo-

STJEPAN MICAŠ

kratske promjene i prijedlog da se SFRJ preobrazu u konfederaciju Hrvatskoj uzvraćeno pobunom i vojnim napadom kao pokušajem ostvarenja velikosrpskog programa?

Nije puki hir to što su Hrvatska i Slovenija tražile državnu

samostalnost, razlozi su bili trajni i duboki, a spomenut ću nikad riješeno pitanje čistih računa, deviznog sustava, državne kadrovske politike.

Luncer postavlja pitanje koje ne zvuči kao šala: »kako je moguće da je Hrvatska danas

u europskoj čekaonici iza Bugarske i Rumunjske, iza baltičkih republika, Slovačke, Mađarske, Poljske, Češke, Slovenije...«.

Na taj upit može se jednostavno odgovoriti kao na ona nepodnošljivo lagana početna

pitanja u televizijskom kvizu »Tko želi biti milijunaš?« Odgovor glasi: Rat.

Rat je u Hrvatskoj odnio gotovo deset tisuća ljudskih života, donio stotine tisuća prognanika, stvorio troškove stvaranja vojske: valjalo je opremiti i uzdržavati dvjesto tisuća naoružanih pripadnika Hrvatske vojske, nametnuto troškove obnove koja još guta mnogo novca. Zbog rata je došlo do velikih razaranja, prekida u prometu, gubitaka u turizmu, zastoja u osuvremenjivanju gospodarstva.

Hrvatsku osiromašilo...

Evo i nekih podataka: tijekom agresije uništeno je oko trideset posto gospodarskog potencijala, dvadeset i pet posto obradivih poljoprivrednih površina bilo je na okupiranom području, velik dio toga je i danas miniran. Ukupna ratna šteta procijenjena je na golemih šezdesetih milijardi dolara. Dakako da je sve to osiromašilo Hrvatsku, unazadilo je i zaustavilo u prirodnom razvitku. Ostale tranzicijske zemlje, koje nabrajaju Luncer, nisu imale takvih gu-

bitaka i nije čudno što su ispred ratom upropaštene Hrvatske. Neke od njih, na primjer, Bugarska i Rumunjska, gospodarski i politički ne stoje bolje od Hrvatske, no Europska im unija kao kandidatima za članstvo daje prednost.

Valja istaći da je rat osim ljudskih žrtava i materijalnih šteta doveo i do zastoja u demokratskom razvitku. Luncer smatra da je desetljeće nakon 1990. godine »veoma mračno razdoblje najnovije hrvatske povijesti«.

Poštovati činjenice

Začudujuće je da on kao liberal, kako se izjašnjava, ne pozdravlja demokratske promjene kojima je 1990., nakon slobodnih izbora, napokon uvedena vlast većine nad manjinom i kad su udareni temelji tržišnog gospodarstva. Također bi kao liberal morao poštivati izbornu volju građana izraženu na parlamentarnim i predsjedničkim izborima u razdoblju od 1990. do 2000.

Kad tako strogo sudi o proteklom vremenu, Vilko Luncer mora uvažavati sve činjenice, osobito poguban utjecaj rata na gospodarski i politički položaj Hrvatske. Poštivanje činjenica je načelo koje obvezuje sve javne djelatnike, a novinare, pa i »slobodne«, i više od ostalih.

Autor je doktor pravnih znanosti, publicist iz Zagreba.

Čini se da javnost više voli loše vijesti, pesimizam, katastrofičnost i nevjericu u vlastite sposobnosti

Zdenko Franić

Notorna je činjenica da su informacije odavno postale roba za koju postoji tržište i cijena. Stoviše, informacije u najdoslovnijem smislu već odavno kotiraju na burzama, za što su paradigmatične Internet tražilice kao što su Google, Yahoo, Lycos i sl.

Nije dovoljno da informacije budu samo relevantne, nego moraju imati i određeni mamac za privlačenje pozornosti. Stoga, kada netko prosljeđuje određenu informaciju, posebice medijima, najbolje da se zapita zašto bi ona nekome uopće bila važna i zanimljiva.

Znanost za mir

Slijedeći tu logiku, hrvatskoj bi javnosti zbog nekoliko razloga trebalo biti zanimljivo da je potkraj listopada u Bruxellesu održan sastanak odbora za znanost i tehnologiju Sjevernoatlantskog saveza (NATO).

Već odavno prerastavši iz potpuno vojnog u politički savez, NATO svojim programom znanstvenih istraživanja nazvanim »Znanost za mir« promovira one znan-

Očito je Hrvatska, i po tome što su njeni mediji, prihvativši pravilo da »dobra vijest nije vijest«, već odavno postala dio razvijenoga svijeta. To je već loša vijest, jer se s pravom može pretpostaviti da novinari, izvjestitelji i urednici, tražeći svoj dio medijskog prostora izbjegavajući dobre i optimistične, a promovirajući loše vijesti, to čine pod pritiskom tržišta

stvene projekte koji imaju utjecaj na poboljšavanje gospodarskih i socijalnih uvjeta u zemljama partnerima. Očito je da se takvim pristupom proširuje i sama definicija sigurnosti.

U sljedećem razdoblju NATO stavlja naglasak na istraživanja vezana uz energiju, komunikacije, okoliš, transport i vodu, naročito u kontekstu borbe protiv terorizma.

Proračun za znanstvena istraživanja od nekih sedam milijardi dolara za hrvatske je uvjete zaista fantastična suma. Dobra je vijest da je za taj program kandidirano i desetak projekata iz Hrvatske, što zorno govori o kompetenciji i međunarodnom iskoraku hrvatskih znanstveno-istraživačkih grupa.

Daljnje dobre vijesti su da NATO-ovi projekti ne moraju nužno biti komercijalno primjenjivi, a teme i područja nazvanim »Znanost za mir« promovira one znan-

Za razliku od tih vijesti, koje su se (iako pomalo stidljivo) pojavile u nekim medijima, hrvatskoj su javnosti ostali potpuno nepoznati rezultati 46. redovnog godišnjeg zasjedanja konferencije Međunarodne agencije za atomsku energiju (IAEA)

jekata iznosi impresivnih milijun i dvesto četrdeset tisuća dolara, čime je prvi put u povijesti vrijednost odobrenih projekata u suradnji Hrvatske i IAEA nadmašila milijun dolara.

održanog u rujnu ove godine.

Nuklearna znanost za boljitak

Za razdoblje 2003./2004. godine Hrvatskoj je odobreno čak šest infrastrukturnih projekata vezanih uz miroљubivu uporabu nuklearne energije.

Ukupna vrijednost tih pro-

jekata iznosi impresivnih milijun i dvesto četrdeset tisuća dolara, čime je prvi put u povijesti vrijednost odobrenih projekata u suradnji Hrvatske i IAEA nadmašila milijun dolara.

Pritom svakako valja napomenuti da Hrvatska članarina iznosi oko dvjesto tisuća dolara, odnosno šest puta manje.

To jasno govori o kvaliteti predloženih projekata, ali i o umješnosti hrvatskoga pregovaračkog tima. Valjda stoga što se nuklearna energija u javnosti većinom povezuje s nuklearnim elektranama i nuklearnim oružjem, a u novije vrijeme i nuklearnim te-

rorizmom, te ima negativnu konotaciju, javnost je ostala prikraćena za informaciju da je ovdje riječ o nečem sasvim drugom.

Više nego dobre vijesti

Naime, pod sintagmom »projekti miroљubive upora-

be nuklearnih tehnika« krije se nabava istraživačkog akceleratora za Institut »Ruder Bošković«, utemeljenje centra za stereotaktičku radio-kirurgiju na Institutu za tumore, uspostava pozitivne emisijske tomografije u KBC Rebro.

Zatim, opremanje laboratorija na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu, kon-

trola kvalitete radioterapijske dozimetrije u Hrvatskoj i opremanje graničnih postaja, te obrazovanje stručnjaka za kontrolu nedopuštenog prometa nuklearnim materijalima, eksplozivima, opasnim kemikalijama i ljudima.

Sve su to nesumnjivo i više nego dobre vijesti, koje se međutim, nisu probile do medija.

Također je dobra vijest da su hrvatske institucije u suradnji s IAEA već odavno postale i davateljice određenih ekspertnih i obrazovnih usluga, a ne samo pasivne primateljice. Drugim riječima, Hrvatska je na tom području već odavno postala izvoznica znanja.

Teror loših vijesti

Na spomenutu NATO-ovu skupku govorilo se i o odnosu medija prema dobrim i lošim vijestima. Nažalost, širom se svijeta, čini se, ustalilo pravilo da dobre vijesti ne prodaju medije. Uostalom, to su

prije koji mjesec zorno dokazala dva britanska znanstvenika (*British Medical Journal*, 13. srpnja 2002., str. 81-84), pokazavši kako loše vijesti iz specijaliziranih znanstvenih časopisa daleko lakše nadu svoj put u dnevne tiskovine od dobrih vijesti.

Očito je Hrvatska, i po tome što su njeni mediji, prihvativši pravilo da »dobra vijest nije vijest«, već odavno postala dio razvijenoga svijeta.

To je već loša vijest, jer se s pravom može pretpostaviti da novinari, izvjestitelji i urednici tražeći svoj dio medijskog prostora izbjegavajući dobre i optimistične, a promovirajući loše vijesti to čine pod pritiskom tržišta. Odnosno, čini se da javnost više voli loše vijesti, pesimizam, katastrofičnost, besperspektivnost i nevjericu u vlastite sposobnosti.

No taj svojevrsni mazohizam, koji očito nije karakterističan samo za Hrvatsku, nego je tema nekog drugog napisa.

Autor je doktor znanosti, zamjenik ministra znanosti i tehnologije, potpredsjednik je Glavnog odbora SDP-a.